

8.5.2012

Eduskunnan ympäristövaliokunta

Valtioneuvoston liikennepoliittinen selonteko VNS 2/2012

HENGITYSLIITON LAUSUNTO

Hengitysliitto ry pitää merkittävänä, että valtioneuvosto on antanut eduskunnalle laajan ja monipuolisen liikennepoliittisen selonteon, joka mahdollistaa sekä keskustelun liikenteen tehtävistä, nykypoliittikan erityiskysymyksistä ja pitkän aikavälin kehittämissuunnitelmista. Koska Hengitysliitto edustaa hengityssairaita ja heidän läheisiään, se keskittyy lausunnossaan liikenteen aiheuttamien ympäristö- ja terveysongelmien ja hengityssairaita koskevien asioiden käsittelyyn. Hengitysliitto tekee näissä asioissa yhteistyötä Allergia- ja Astmaliiton kanssa ja seuraavassa esitettävistä asioista on keskusteltu näiden liittojen edustajien kesken.

Selonteon s. 11 on aivan oikein todettu, että liikenteen ympäristöhaittoihin ei ole kohdennettu riittävästi resursseja. Hengitysliitto toivoo, että erityisesti tähän epäkohtaan kiinnitettäisiin huomiota. Liikenne aiheuttaa kasvihuonepäästöjä mutta niiden lisäksi myös muita ilman laatua heikentäviä tekijöitä. Haitallisia päästöjä ovat esimerkiksi typenoksidit, rikkidioksidit, hiilimonoksidi, hiilivety ja hiukkaset. Liikenteen osuus näistä päästöistä on aineesta riippuen jopa 20 – 60 %. Liitto kannattaa sellaisia toimenpiteitä, joilla näitä päästöjä voidaan vähentää. Suurimmat liikenteen aiheuttamat terveyshaitat liittyvät hiukkasmaisille epäpuhtauksille altistumisesta. Hiukkaset heikentävät hengityselimistön ja myös sydän- ja verenkiertoelimistön terveyttä, ja niiden aiheuttamat terveysongelmat ovat jopa aiemmin oletettua suurempia. Viimeisimpien arvioiden (muun muassa YTV) mukaan vuosittain yhdyskuntailman hiukkasaltistuminen saa aikaan 1 800 ennen aikaista kuolemaa. Tämän lisäksi ne aiheuttavat lukuisan määrän sairauspoissaoloja, ylimääräisiä sairaalakäyntejä sekä lisäävät hengitys- ja sydänsairauksien oireita ja kasvattavat lääkityksen tarvetta. Altistumisella on näkyviä ja helposti havaittavia lyhytaikaisvaikutuksia, mutta tätäkin merkittävämpiä ovat sen pitkäaikaisvaikutukset.

Erityisen paljon hiukkaspäästöjä syntyy keväisin katupölyjen puhdistamisaikaan. Katupölyä voidaan poistaa myös tehokkaasti ja niin, että siitä aiheutuu hengityssairaille ja muille mahdollisimman vähän haittaa. Tästä on saatu hyviä kokemuksia niissä tapauksissa, joissa poistaminen on suunniteltu ja toteutettu asianmukaisesti. Liitto korostaa, että tähän joka vuosi toistuvaan ongelmaan olisi saatava kestävä ratkaisu kaikissa kunnissa.

Päästöjä voidaan ja niitä tulee rajoittaa viranomaisten antamalla ohje- ja raja-arvoilla. Hengitysliitto korostaa, että tällaisten määräysten ja ohjeiden tulee perustua tutkimustietoon, terveyshaittojen huomioonottamiseen, ajantasaisuuteen ja riittävään sitovuuteen ja velvoittavuuteen. Viranomaismääräykset on laadittava kaikista merkittävistä päästöistä ja niistä on tiedotettava nykyistä tehokkaammin ja kansantajuisemmin.

Liikenteen suunnittelussa on tähänastista selkeämmin otettava huomioon ns. herkätkohteet. Tällaisia herkkiä kohteita ovat sijainniltaan päiväkodit, koulut, vanhusten asuinpaikat ja sairaalat. Toisaalta erityisesti hengityssairaat, kuten astmaatit ja keuhkohtaumatautia sairastavat joutuvat kärsimään kotiympäristössään, työmatkoillaan ja työpaikallaan virheellisistä liikenteen suunnittelu- ja toteutusratkaisuista.

Selonteossa on useassa kohdassa korostettu perustellusti julkisen liikenteen kehittämistä sekä kävelyn ja pyöräilyn suosimista liikenneratkaisuissa. Hengitysliitto kannattaa lämpimästi näitä esityksiä ja julkisen liikenteen erityisjärjestelyjä. Liitto kuitenkin toteaa, että yksittäistapauksissa edes julkisen liikenteen erityisjärjestelyt eivät ole riittäviä vaikeasti hengityssairaiden liikkumisen turvaamisessa. Vaikeaa astmaa, keuhkohtaumatautia tai muuta hengityssairautta sairastavalla on oltava oikeus asianmukaiseen kuljetuspalveluun tai yksityisauton käyttöön niissä tapauksissa, joissa se on tasa-arvon, palveluiden saatavuuden ja muun esteettömyyden kannalta perusteltua. Tämä tulisi ottaa huomioon tulevien liikennepoliittisten linjausten sekä myös veroratkaisujen suunnittelussa.

Lopuksi Hengitysliitto tähdentää, että liikenteen aiheuttamien terveyshaittojen tutkimiseen olisi panostettava aikaisempaa enemmän. Erityisesti pienhiukkasten aiheuttamien oireilujen, sairastumisten ja ennenaikaisten kuolemien ehkäisy on välttämätöntä niin kansanterveys- kuin kansantaloudellisestakin näkökulmasta.

HENGITYSLIITTO RY

Tuula Syrjänen
korjausneuvonnanpäällikkö, DI
020 757 5143